

**KHÍA CẠNH PHÁP LÝ CỦA FTA VN-EU
TÁC ĐỘNG CỦA NÓ ĐẾN CẢI CÁCH THỂ CHẾ
KINH TẾ CỦA VN**

Trương Đình Tuyển

Hiệp định mậu dịch tự do thế hệ mới

Hiệp định khung mới (PCA ký năm 2012) tạo khuôn khổ pháp lý để phát triển quan hệ VN-EU sâu rộng hơn. FTA VN-EU là một nội dung cụ thể của sự hợp tác nhiều mặt và là bước đột phá có tính quyết định đưa quan hệ hai bên lên tầm cao mới.

1.Theo mức độ tự do hóa: Cam kết tự sâu rộng hơn

- Những nội dung đã cam kết trong WTO sẽ phải cam kết sâu rộng hơn.(Cắt giảm thuế NK nhanh hơn và sâu hơn, yêu cầu cắt giảm thuế XK, mở rộng cam kết về dịch vụ).
- Nhiều nội dung chưa cam kết trong WTO sẽ phải đưa vào cam kết.(Đầu tư, mua sắm Chính phủ, DNNN và cạnh tranh, thuận lợi hóa thương mại, mở rộng khái niệm TMĐT...)
- Những nội dung không liên quan trực tiếp đến TM nhưng có ảnh hưởng đến phát triển TM công bằng và bền vững cũng được đưa vào cam kết (lao động, môi trường, phát triển xanh, năng lượng tái tạo...)
- Quy tắc xuất xứ chặt chẽ nhằm thúc đẩy thương mại nội khối.

(Tiếp theo)

2. Xét trên phương diện thể chế:

- Tính minh bạch và ổn định cao hơn
- Môi trường đầu tư thông thoáng hơn
- Bảo vệ nhà đầu tư được ràng buộc chặt chẽ hơn
- Coi trọng sự tham gia của các tổ chức xã hội
- Tăng cường bảo hộ quyền SHTT
- Môi trường kinh tranh bình đẳng, tính cạnh tranh cao hơn
- Tách bạch cơ quan hoạch định CS với cơ quan chủ sở hữu nhà nước đối với DNNN
- Cơ chế thực thi và giám sát thực thi chặt chẽ hơn
- Cơ chế giải quyết tranh chấp nghiêm ngặt hơn

Tác động của FTA đến thể chế kinh tế của Việt Nam

1. Việt Nam sẽ phải hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường

- Cải cách mạnh mẽ DNNN, tạo lập môi trường cạnh bình đẳng giữa các DN thuộc mọi thành phần kinh tế, kể cả với DN FDI
 - Loại bỏ mọi ưu đãi trên thực tế đối với DNNN
 - Minh bạch công khai trong hoạt động của DNNN
 - Tách chức năng chủ sở hữu nhà nước khỏi chức năng hoạch định chính sách
- Thực hiện nhất quán cơ chế giá thị trường, loại bỏ mọi hình thức trợ cấp trái với quy định của WTO

Tác động của FTA đến thể chế kinh tế của Việt Nam (tiếp theo)

- Minh bạch công khai về cơ chế quản lý và chính sách kinh tế
 - Bảo đảm cho mọi DN có cơ hội bình đẳng trong tiếp cận thông tin, tiếp cận nguồn lực
 - Thực hiện chế độ MFN và NT trong tiếp cận thị trường
 - Thực hiện nguyên tắc đấu thầu cạnh tranh trong mua sắm Chính phủ (có thể ở một ngưỡng giá trị nào đấy)
 - Bảo đảm sự tham gia của các bên liên quan trong việc xây dựng chính sách. Đề cao trách nhiệm giải trình của các CQQL
- Bảo hộ quyền SHTT
- Bảo vệ nhà đầu tư
- Tăng cường thể chế thực thi, và chế tài xử phạt; bảo đảm sự tham gia của các bên liên quan trong quá trình xử lý tranh chấp

Tác động của FTA đến thể chế kinh tế của Việt Nam (tiếp theo)

2. Việt Nam sẽ phải sửa đổi, bổ sung hệ thống pháp luật: như luật DN (trong đó có DNNN), luật đầu tư, luật mua sắm công, luật SHTT và có thể cả luật hình sự...

3. Việt Nam sẽ phải định vị lại vai trò của 3 trụ cột trong một thể chế kinh tế thị trường hiện đại là Thị trường, Nhà nước và Xã hội, trong đó:

(1) Thị trường giữ vai trò quyết định trong việc phân bổ nguồn lực

(2) Nhà nước sử dụng các công cụ điều tiết nhằm khắc phục “thất bại” của thị trường, thực hiện chức năng kiến tạo phát triển và chiến lược tăng trưởng bao trùm

(3) Xã hội đóng vai trò phản biện và giám sát.

Tham gia các FTA thế hệ mới sẽ tạo áp lực để cải cách thể chế, nhưng cũng là cơ hội để hình thành đồng bộ thể chế kinh tế thị trường.

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN
